

Sprawozdanie

komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie
spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 8. Września b. r. składa się z trzech części. W pierwszej zdaje Wydział krajowy sprawę z użycia funduszu przeznaczanego na badania głębszych pokładów ziemi i urządzenie praktycznej nauki używania wydoskonalonych systemów wiertniczych, a czyniąc zadość uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 22. Grudnia 1887, przedkłada dokładne obliczenie udzielonej Władysławowi Fibichowi subwencji na pogłębienie szybu w Ropiance. W dalszych działach swego sprawozdania motywuje Wydział krajowy potrzebę subwencyonowania prac i badań naukowych, będących w związku z przemysłem górniczym, oraz wymienia osoby, które korzystały z funduszu przeznaczanego na stypendya górnicze.

Uchwalone przez Wysoki Sejm roku zeszłego 5000 zł. na badania głębszych pokładów ziemi i na urządzenie praktycznej nauki używania przyrządów wiertniczych, nie zostały w całości użyte; Wydział krajowy wypłacił tylko 1000 zł, udzielając tę kwotę jako subwencję dla szkoły praktycznego wiercenia przeniesionej w ciągu roku bieżącego z Ropianki do Wietrznej, pozostające 4000 zł. nie zostały wydane, gdyż zaprowadzenie szkoły tej nie wymagało większego nakładu, a roboty wykonywane w szybie subwencyonowanym pokryte być mogły z dochodów w latach ubiegłych z tego szybu uzyskanych.

Potrzeba szkół fachowych, a zwłaszcza szkoły wiertniczej dla przemysłu naftowego, była tylekrotnie omawiana i w sprawozdaniach Wysokiemu Sejmowi przedkładanych uzasadniana, że ponowne motywowanie użyteczności szkoły dawniej w Ropiance dziś we Wietrznej, staje się zbytecznym. Urządzenie szkoły niższej górniczej w Borysławiu jest nowym projektem, wypływającym z rzeczywistej potrzeby miejscowych stosunków.

Borysław jest siedzibą kopalni zatrudniających przeszło 6000 robotników, z których zawodowi w znacznej części sprowadzani byli z zagranicy; kopalnie te wymagają właściwej przemysłowi wosku ziemnego odbudowy tak, że nawet robotnicy z salin galicyjskich nie są do tej pracy odpowiednio uzdolnieni. Potrzeby odrębnej szkoły w Borysławiu nie odczuwano

tak długo, póki kopalnictwo wosku było w rękach kilkuset przedsiębiorców, z których każdy prowadził roboty górnicze na bardzo małą skalę, nie używał machin ani lepszych przyrządów; dziś skonsolidowane a racjonalnie prowadzone przedsiębiorstwa wymagają nie tylko inżynierów, ale i fachowo wykształconych robotników, których przemysł tak odrębny sam sobie wytworzyć musi — szkoła też jedynie ułatwić może to zadanie.

Kwotę proponowaną przez Wydział krajowy uważa komisya za bardzo małą, ale jej nie podwyższa, bo należy się spodziewać, że interesowane przedsiębiorstwa, gmina Borysławia i c. k. Rząd przyczynią się do kosztów utrzymania tak potrzebnego zakładu.

W sprawie subwencji udzielonej na pogłębienie szybu w Ropiance, przedłożył Wydział krajowy stosownie do rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 22. Grudnia z. r. szczegółowe zestawienie rachunkowe wszystkich kosztów tego otworu świdrowego.

Ogólny nakład po koniec roku 1887 wynosił 36.532 zł. 34 ct. pokryty przez przedsiębiorcę kwotą 30.042 zł. 34 ct. oraz zaliczką z funduszu krajowego 6490 zł. Zważywszy, że za wydobytą ropę z tego szybu od roku 1882 po koniec roku 1887 uzyskano 40.609 zł. 87 ct., że zatem okazuje się dochód netto 10.567 zł. 53 ct., winien przedsiębiorca W. Fibich zwrócić do funduszu krajowego całą udzieloną mu pożyczkę w kwocie 6490 zł.

W razie nawet pogłębienia tego szybu o 60 metrów, jak tego żąda uchwała Rady górniczej, przedsiębiorstwu temu Wydział krajowy nie będzie potrzebował udzielać dalszej pożyczki tak samo, jak jej nie udzielał od 30. Czerwca 1884, chwili, w której przychód przewyższył nakład przedsiębiorstwa.

Zgodnie więc z preliminarzem Wydziału krajowego nie wstawia komisya górnicza na ten cel żadnej kwoty a przyjmuje do wiadomości oświadczenie Wydziału krajowego, że zwrotu udzielonej subwencji stanowczo domagać się będzie.

Wnioski, które komisya górnicza w tej sprawie Wysokiemu Sejmowi przedstawia, nie zawierają po raz pierwszy od lat 10 żadnego wydatku na subwencyonowanie robót górniczych połączonych z badaniem układu warstw głębszych. Bezpośredni powód tego jest, że w ciągu kilku ostatnich lat fundusz na ten cel przeznaczony nie był użyty, dalszy i ważniejszy powód polega na zmianie jakiej doznał przemysł naftowy w ciągu tego okresu czasu. Przed laty dziesięciu kwota 8 lub 10 tysięcy zł. w. a. przedstawiała fundusz, za który wykonywano w ciągu kilkunastu lub więcej miesięcy szyb lub otwór świdrowy; dziś potrzeba takiej samej kwoty na sprawienie przyrządu wiertniczego a szybki postęp robót wymaga w krótkim przeciągu czasu znacznego nakładu. Wszystkie subwencje wypłacane przez lata z funduszu krajowego musiałyby być użyte w jednym roku, gdyby za nie chciano wykonać tak ważne i potrzebne doświadczenie układu warstw w głębokim przeszło 500 metrów otworze świdrowym.

Przy dawniejszej małej przeciętnej wydajności szybów, króre jednak dla wysokiej wartości produktu zyski przynosiły, można było wahać się nad użyciem kosztownych rur zamakających wodę; dziś nie ma środka zbyt kosztownego, któregooby nie użyto dla zapewnienia sobie ciągłości przyływu ropy.

Subwencje przez Sejm uchwalane w stosunku do obecnych nakładów, jakich wymaga każde doświadczenie w górnictwie, przedstawiają zbyt małą kwotę, ażeby w przemyśle bezpośrednio zaznaczyć i rzeczywistą korzyść osiągnąć mogły. Przemysłowcy naftowi z całą ufnością spodziewać się mogą pośredniej pomocy kraju wyrażającej się w subwencyonowaniu lub nagradzaniu badań naukowych, w pomocy udzielanej szkołom górniczym w przedkładaniu c. k. Rządowi potrzeby nauki górnictwa przy wyższych krajowych zakładach technicznych oraz w ułatwieniach handlowych i tem podobnych ogólnego znaczenia potrzebach.

Komisya górnicza utrzymuje wstawioną w preliminarz budżetu kwotę 2.000 zł. na badania geologiczne kraju, popularny opis występowania użytecznych kopalin, wydawnictwo atlasu geologicznego wraz z tekstem, oraz uznaje potrzebę proponowanego kredytu 1.400 zł. na stacyę doświadczalną produktów naftowych i chemiczno technologiczne studia.

Badania na rok bieżący poruczone nie mogły być do obecnej chwili wykończone a roczne sprawozdanie z czynności stacyi doświadczalnej dopiero z końcem Grudnia Wydziałowi krajowemu zostanie przedłożone. Nie zapoznając istotnych korzyści z badań naukowych, komisya górnicza przypomina uwagę w zeszłorocznem sprawozdaniu uczynioną, że stacya doświadczalna odpowie swemu zadaniu, jeżeli badania skieruje do zagadnień bezpośrednio użytecznych dla przerobów naftowych, których chemicy pracujący w destylarniach nafty zabsorbowani pracą w innym kierunku rozwiązać nie mogą. Próby w laboratorium wykonywane należałoby powtarzać na większą skalę w destylarniach a z ciągłego bezpośredniego stosunku kierownika stacyi z zarządami destylarni osiągnąć można będzie niewątpliwie znaczny postęp w fabrykacyi.

Stypendya dla uczniów akademii górniczej w Leoben i górników zgłaszających się do szkoły kanadyjskiego wiercenia były udzielone stosownie do myśli wyrażonej w poprzednich sprawozdaniach Wysokiemu Sejmowi przedkładanych. Komisya górnicza mniema, że część tego funduszu mogłaby być użytą na nagrody dla tych robotników górnicznych, którzy pracując stale w kopalniach krajowych, odznaczają się szczególną pilnością w robocie i zręcznością w używaniu przyrządów wiertniczych kanadyjskiej metody.

W myśl powyższych uwag i zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górnicznych przyjmuje się do wiadomości.

2. Wstawia się w budżet na rok 1889:

a) na subwencye praktycznym szkołom wiercenia i górnictwa naftowego	1.500 zł.
b) na wydanie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem	1.000 "
c) na badanie kraju celem zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	1.000 "
d) na chemiczno-technologiczne studia przeróbki nafty i wosku ziemnego	500 "
e) na stacyę doświadczalną produktów naftowych	900 "
f) na stypendya dla górników i uczniów szkół praktycznych kanadyjskiego wiercenia	2.000 "

We Lwowie dnia 10. Października 1888.

Przewodniczący:

Gorayski.

Sprawozdawca:

Adam Skrzyński.

